

Rovviltnemnda Forvaltningsregion 4

08/21 Gjennomgang av innspill til forvaltningsplan

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget

- Utkast til ny forvaltningsplan for rovvilt i region 4

Saksopplysninger

Sekretariatet sendte utkast til ny forvaltningsplan for rovvilt i region 4 på høring 1. oktober. Høringsfristen ble først satt til 15. november, og deretter utvidet til 25. november for at en del kommuner skulle rekke politisk behandling.

Forut for høringen ble det den 25. januar 2021 meldt oppstart av planarbeidet med frist for innspill satt til 15. mars.

Hovedinnhold i høringsuttalelsene

Uttalelsene er til dels omfattende og gjengis ikke i sin helhet. Nedenfor refereres kun hovedmomentene. Det vises ellers til at uttalelsene er vedlagt saksframlegget og organisasjonene sine begrunnelser vil fremgå her. I oppsummeringene nedenfor er det lagt vekt på mest mulig direkte gjengivelse av høringssvaret, men det er forkortet og noe justert slik at ord som «vi» ikke skaper forvirring hos leseren.

Akershus Bondelag

Akershus Bondelag mener at bestandsmål er å anse som et mål med både minimums- og maksimumsbestand. Akershus Bondelag vil peke på at det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. I den kommende forvaltningsplanen må man presisere tydelig at den todelte målsettingen også gjelder innenfor ulvesona. Akershus Bondelag er av den oppfatning at publikums observasjoner og tallgrunnlaget er så likt som mulig, slik at man i

størst mulig grad kan stole på tallene som blir publisert. Da vil også de som skal ta beslutningene i rovviltnemnda kunne gjøre vedtak på riktigst mulig grunnlag. Området Jevnaker og Lunner kommuner ligger i har historisk hatt mye gaupe. Akershus Bondelag ser med stor bekymring på at det kan bli et reservat for gaupe ettersom bestandsmålet på 6 ynglinger i rovviltregion 4 ikke er nådd. Dette kan potensielt gi store konflikter med beitenæringen i dette området, og en meget stor belastning på et relativt lite område i en rovviltregion. Derfor må skadefelling av gaupe kunne gjennomføres for å ta ut individer som gjentatte ganger gjør skade. Det må derfor settes en ramme på betinget skadefelling på jerv i regionen på i hvert fall inntil ett skadegjørende individ og en tilsvarende lisensfellingkvote på ett dyr i de beiteprioriterte områdene utenfor ulvesonen. Under punktet om utmarksnæring og jakt bagatelliseres ulveproblematikken: Det skrives at «jegere og rettighetshavere kan til en viss grad kompensere for tilstedeværelse av ulv gjennom å endre jaktform og høstingsstrategi i elgforvaltningen». I frykt for å miste jakthunder til ulv kan man gå med hunden i bånd, altså bytte jaktform. Dette er veldig lite effektivt og gir en helt annen jaktopplevelse enn hva du får med en losende hund. Det er også foreslått rovviltavvisende vester som kan settes på hunden. Utfordringen med disse er at de lange piggene kan gjøre det vanskelig for hunden å ta seg frem i terrenget, i tillegg til at denne kun dekker rygg- og mageregion, mens et ulveangrep ofte vil være et bitt over nakken, slik at vesten har liten hensikt.

Under Overordnede strategier (s 28) har de følgende merknad:

Strategi 2b mangler tiltak ved skadepotensial. Både økonomiske virkemidler og uttak må kunne iverksettes før skade for å forebygge. De foreslår ny tekst i strategi 2b: b. tilby hensiktsmessige tiltak ved skadepotensial og når skader har oppstått. Akershus Bondelag mener Romerikssletta må forvaltes som beiteprioritert område. Dette må også gjelde for Jevnaker og Lunner, samt områdene for de tidligere kommunene Røyken og Hurum som nå er en del av Asker kommune. Forslag til endret ordlyd i kulepunkt 1 under uttak av rovvilt: «Lav terskel for innvilgelse av skadefellingstillatelse i forhold til alle arter, også i lisensjaktperioden».

Under økonomiske virkemidler må det prioriteres midler til å ha fungerende hundeekvipasje(r) tilgjengelig lokalt for å ha i beredskap i sesongen. De tar sterk avstand fra at områdene definert som Romerikssletta sidestilles med ulvesonen når det gjelder disponering av økonomiske virkemidler. De går derfor imot deling av de beiteprioriterte områdene i to forvaltningsområder. Forvaltningsplanen for Region 4 må beskrive kun to forvaltningsområder; Ulvesonen og Beiteprioriterte områder.

Akershus Bondelag mener at skadefelling av ulv skal kunne gjennomføres for å ta ut individer som gjentatte ganger angriper beitedyr, slik det er foreslått for gaupe (s. 32) i forvaltningsplanen. De støtter også Østfold Bondelags krav om at det også bør utstedes stående fellingstillatelse på ulv som gjør skade innenfor rovviltavvisende gjerde, og at familiegrupper som forvolder skade må prioriteres for uttak ved lisensfelling når bestandsmålet tillater dette.

Akershus Bondelag støtter Østfold Bondelags krav om at tilskuddet til rovviltavvisende gjerder må dekke de faktiske kostnadene, både til oppsett og drift av gjerdene.

Akershus Bondelag går tydelig mot at midler forhandlet frem gjennom jordbruksavtalen skal brukes til rovviltforebyggende tiltak. Jordbruksavtalemidler skal gå til å skape inntektsmuligheter for bonden.

Akershus Sau og Geit

Akershus Sau og Geit støtter Akershus Bondelag i deres merknader til forslaget til plan.

Eidsvoll kommune

1. I Eidsvoll slippes det et stort antall beitedyr på utmarksbeite hvert år, og tap forårsaket av rovdyr kan være betydelig. Kommunen anser det derfor som helt avgjørende at den differensierte forvaltningen videreføres og at Eidsvoll fortsatt tilhører et prioritert beiteområde, dvs. forvaltningsområde 1. Eidsvoll kommune støtter de foreslåtte strategiene for forvaltningsområde 1, både når det gjelder økonomiske virkemidler og uttak av rovvilt.

2. Eidsvoll kommune vil påpeke at når det først blir gitt skadefellingstillatelse, må det legges best mulig til rette for et effektivt uttak av skadegjørere. Et viktig element i dette er å sørge for at det er tilgang på trente hunder i regionen, slik at en ikke må vente i flere timer på å hente hunder fra andre områder. Det er også viktig at det gode samarbeidet som eksisterer mellom region 4 og region 5 i forhold til skadefelling opprettholdes og videreutvikles.

3. Eidsvoll kommune støtter forslaget til samordning av økonomiske virkemidler, og vil samtidig påpeke at dagens samarbeid mellom kommunen og Statsforvalteren mht. bruk og samordning av tilskuddsordninger fungerer veldig godt.

Hovedutvalg for næring plan og miljø gir også sin støtte til høringsuttalelsen ifra Eidsvoll Sankelag SA. Det er spesielt viktig å ha fokus på Eidsvoll østside som er i beiteprioritert område, men som allikevel stadig opplever store tap til rovvilt. De vil også spesielt fremheve og gi støtte for synspunkt ang. fare for å lage en «mellomsone» på «Romerikssletta».

Eidsvoll sankelag

I beiteområdet har det vært store rovdyrtap hvert år siden 2010 med unntak av 2019 og 2020. I 2021 har det igjen vært store rovdyrtap. Overordnede strategier:

Strategi 2b mangler tiltak ved skadepotensial. Både økonomiske virkemidler og uttak må kunne iverksettes før skade for å forebygge. De foreslår ny tekst i strategi 2b: tilby hensiktsmessige tiltak ved skadepotensial og når skader har oppstått. Kartet på side 29 må slettes! De er tydelige på at alt areal utenfor ulvesonen i rovviltregion 4 er beiteprioritert område. De frykter at et kart der det er tegnet et eget område i mellom ulvesonen og «områder med fritt utmarksbeite» vil bli brukt av forvaltningen ifbm. vurdering av skadefelling, uavhengig av om dette er intensjonen eller ikke. Eventuell forskjell i praksis ved for eksempel tildeling av økonomiske virkemidler til gjerder kan beskrives i teksten. Dersom det kommer ulv inn på «Romerikssletta» i beitesesongen må det igangsettes skadefelling like raskt som andre steder utenfor ulvesona. All erfaring tilsier at en ulv på «Romerikssletta» i beitesesongen raskt finner veien til skogsområdene.

Fra side 30 beskrives det tre forvaltningsområder. De mener det skal være 2 områder (beiteprioritert og ulvesone), men at områdene «Romerikssletta» og «Hurumlandet» kan omtales spesifikt i et kort avsnitt under økonomiske virkemidler i forvaltningsområde 1 (beiteprioritert). Under økonomiske virkemidler må det prioriteres midler til å ha fungerende hundeevipasje(r) tilgjengelig lokalt for å ha i beredskap i sesongen. Forslag nytt kulepunkt under økonomiske virkemidler: - Fungerende hundeevipasje(r) i beredskap lokalt i beitesesongen. Under uttak av rovvilt må skadefelling i lisensjaktperioden omtales. Selv om det fortsatt er lisensjakt etter beiteslipp så er ikke lisensjakt et egnet virkemiddel for å forebygge akutt skade av ulv i beiteområdene ved beiteslipp. Da må det gis skadefelling slik at organisert jakt iverksettes via det offentlige skadefellingslaget med de nødvendige virkemidlene tilgjengelig. Forslag endret ordlyd i kulepunkt 1 under uttak av rovvilt: lav terskel for innvilgelse av skadefellingstillatelse i forhold til alle arter, også i lisensjaktperioden. De ber om et spesielt fokus på beiteområdet til Eidsvoll Sankelag Øst, på østsiden av Vormå. Her må alle krefter settes til slik at området fortsatt kan brukes til

utmærksbeite. Dette er fronten mot ulvesonen i øst, og det er i en slik randsone at det blir store utfordringer. Eidsvoll Sankelag SA har ikke arealer innenfor ulvesona og vil derfor ikke mene for mye om de forskjellige temaene som er omtalt her. Men det generelle bestandsnivået av ulv innenfor ulvesona påvirker i form av trykk av streifdyr. De ber derfor om at «kan» formuleringene rundt igangsetting av lisensjakt innenfor ulvesona når bestandsmålet er nådd omformuleres til «skal». Det er feil at midler over jordbruksavtalen, som per definisjon skal gå til «å skape inntektsmuligheter for bonden» brukes til diverse rovviltforebyggende tiltak.

Feiring landbruksforening

De støtter Akershus Bondelag i deres merknader til forslaget.

Indre Østfold kommune

Indre Østfold kommune ønsker at det kommer tydeligere frem at bestandstallene for antall rovdyr av de ulike artene er minimumstall. I avsnittet om bestandsstatus for ulv, på side 13, opereres det med eksakte tall for bestandsstørrelsen på ulv i Norge. Dette blir misvisende når metodene for bestandsregistreringene bygger på minimumstall. Dette fører til unødvendig misnøye og konflikt blant grupper som er negativt berørt av ulv. Kommunen henstiller Statsforvalteren til å legge til minimum foran alle bestandstallene for norske registreringer av ulv for å tydeliggjøre usikkerheten på bestandsstørrelsen. Indre Østfold kommune ønsker å ha fokus på bevaring av gaupe i region 4, og ønsker med dette at rovviltnemnda stimulerer til økt kunnskap for å kartlegge årsaker til nedgangen av gaupe, samt bidra til tiltak for å oppnå bestandsmålet på seks ynglinger innenfor regionen.

Indre Østfold kommune er opptatt av at skadelidte grupper og interesser skal kompenseres for direkte tap og økte utgifter ved å bo i rovdyrområder. Beitenæringen er spesielt berørt. Forvaltningsplanen har en strategi som sier: Det skal innenfor forvaltningsområdet jobbes mot et permanent skille mellom rovdyr og beitedyr med rovdyrbeskyttende gjerder for alle rovdyrutsatte besetninger. For å oppnå dette må det komme vesentlig bedre og mer omfattende finansieringsløsninger for rovviltavvisende gjerder enn i dag. Her bør Statsforvalteren bedre vurdere behovet for endrete satser per meter gjerde, krav til gjerdet samt benytte kunnskap fra næringen i større grad. Videre ønsker de å peke på utfordringene med rovviltavvisende gjerder som er godkjent av Statsforvalteren, men likevel ikke holder ulven ute. De ønsker å sette søkelyset på hvordan en kan sørge for bedre gjerder samtidig som beitebrukeren ikke får ytterligere utgifter eller andre utfordringer med etablering, vedlikehold og ettersyn med gjerdene. Indre Østfold kommune ønsker større fokus på kunnskapsbygging for å redusere de psykososiale utfordringene med rovdyr. Kommunen ønsker at Statsforvalteren synliggjør de reelle påvirkningene ulven har på viltbestanden på en bedre måte, både i etablerte revir, men også enkeltulver og par.

De foreslåtte målsettingene for rovviltnemndas arbeid er sammensatt og fornuftige, men de ønsker å spille inn en forenkling av målene, ved å endre andre kulepunkt og fjerne fjerde kulepunkt:

Rovviltnemnda ønsker å ha følgende målsetting for nemndas arbeid:

- Rovviltnemnda vil søke å oppfylle de til enhver tid gjeldende bestandsmål, regler og sentralt fastsatte føringer for forvaltningen.
- Rovviltnemnda ønsker at belastningen med rovvilt blir lavest mulig.

- Roviltnemnda i region 4 ønsker å ha en normalisert, konfliktdependende og forutsigbar forvaltning av rovvilt.

Lillestrøm kommune

I forvaltningsområde 2 - den delen som kalles Romerikssletta bestående av Ullensaker kommune og deler av kommunene Nes og Lillestrøm - fremgår det av utkastet til forvaltningsplan at det ikke er husdyr på fritt utmarksbeite, men omkring 3 500 sau og 4 500 storfe på inngjerdede beiter i utmark (raviner) og innmark. Dette gir ett misvisende bilde av de faktiske forhold, da det i Lillestrøm kommune i området det vises til både er sau og storfe som beiter fritt i utmark, raviner og innmarksbeite uten rovdyrbeskyttende tiltak

Lunner og Jevnaker sauebeitelag

Det er viktig at deres områder forblir beiteprioriterte, også i ny plan.

På Hadeland har de gode erfaringer med bruk av kadaverhund i forbindelse med ulveangrep. De ber om at dette tiltaket tas med videre som prioriterte tiltak under FKT-ordningen. Videre er kompensasjon for utsatt slipp og støtte til elektronisk overvåkning mest treffende.

De støtter videre at det kan åpnes for kvotejakt på gaupe. Sommeren og høsten 2020 var det jerv i deler av Akershus og Oppland, som kun var jaktbar i Oppland. Det er viktig at det åpnes for lisensfelling når slike arter befinner seg langt utenfor forvaltningsområdet for arten. Dokumentet må språkvaskes. Videre er det viktig med godt samarbeid mellom partene når skadesituasjoner oppstår, og at det samarbeides mellom Statsforvalterembetene når skadefellingstillatelser innvilges.

Marker kommune

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 4 gir et godt grunnlag for rovviltnemndas forvaltning av rovviltet der det innledningsvis gir en god oversikt over rammene for rovviltforvaltningen. Innhenting av DNAmateriale og annen dokumentasjon som bilder og video for kartlegging og analyse av bestanden er derfor viktig. Marker kommune ønsker at det kommer tydeligere frem at bestandstallene for antall rovdyr av de ulike artene er minimumstall. Det må komme vesentlig bedre og mer omfattende finansieringsløsninger for rovviltavvisende gjerder enn i dag. Her bør Statsforvalteren bedre vurdere behovet for endrede satser per meter gjerde, krav til gjerdet, samt benytte kunnskap fra næringen i større grad. Det bør bli lettere å ta ut ulv som har passert rovviltavvisende gjerder, slik at en begrenser muligheten for gjentakelse. Rask DNA analyse av ekskrementer fra ulv vil kunne gjøre det lettere å dokumentere dersom samme individ gjentatte ganger har angrepet beitedyr innenfor rovviltavvisende gjerder. Marker kommune ønsker større fokus på kunnskapsbygging for å redusere de psykososiale utfordringene med rovdyr. Spesielt ulv fører med seg en del bekymring og frykt, og dette må tas alvorlig og forsøkes redusert. Kunnskapsbygging er et grep, men også mer konkrete tiltak mot ulv som opptrer og oppfattes som truende må vurderes i større grad enn i dag. Utmarksnæring og jakt. Her viser Statsforvalteren til predasjonstrykket i etablerte revir, uten å beskrive predasjon fra enkeltulver og par. Slik predasjon har samlet sett stor påvirkning på elgbestanden i ulvesonen, i tillegg til predasjonen fra etablerte revir. Marker kommune ønsker at Statsforvalteren synliggjør de reelle påvirkningene ulven har på elgbestanden på en bedre måte, både i etablerte revir, men også enkeltulver og par. Dagens geografiske differensiering støttes da dette

medfører stor forutsigbarhet for beitenæringen. Samtidig må landbruksnæringen kunne opprettholdes med husdyrhold som er viktig for matvaresikkerhet, kulturlandskapspleie og det biologiske mangfoldet i beitelandskapet innenfor ulvesona, gjennom bruk av de virkemidlene.

som legges fram i planen. Stortingets bestandsmål for rovviltet må veie tungt slik at rovviltnemnda hensyntar dette i sin forvaltning av rovviltet, også ved eventuelle klagebehandlinger. Bestandsmålet og byrdefordeling må veie tyngre ved uttak av ulverevir enn bevaring av særlig viktige genotyper.

Ved bestandsoppnåelse for rovvilt må byrdefordelingen være et viktig argument slik som rovviltnemnda la til grunn ved fastsetting av «kvote og område for lisensfelling av ulv innenfor ulvesona i 2022». Det må ikke bare være tiden som det enkelte ulveparet har hatt tilhold i området som skal være grunnlaget for å ta ut et revir, men rovviltnemnda må se på den totale belastningen som et område har hatt over tid der det er flere ulvepar/revirer som har benyttet et område.

Justering eller endring av kriteriene for vurdering av søknadene samtidig som rovviltnemnda setter årets budsjett ser en kan være nødvendig da det kan oppstå forskjellige situasjoner.

Forvaltningsplanen for rovvilt vil være et verktøy for rovviltnemndas videre forvaltning av artene og som vil berøre kommunale interesser på mange måter. Kommunene er viktige samarbeidspartnere når de gjelder kunnskap om lokale forhold, behov for tiltak, vilt, brukergrupper, næring og annet som bør være av stor nytte for regional forvaltning av rovdyr. I høringsuttalelsen til «Endringer i rovviltforvaltningen» i 2019 uttalte Marker kommune at de ønsket en nærhet til forvaltningsmyndighetene for å unngå et distansert syn på situasjonen og problematikken ute i distriktene. Rovviltnemndene har fortsatt en relativ nær tilknytning arealmessig til sin region slik at de kan benytte sin lokalkunnskap og kontakt med områdets innbyggere til å danne grunnlag for sine beslutninger. Marker kommune ønsker en møtearena for berørte kommuner.

Nannestad sankelag

I beiteprioriterte områder er elektroniske sporingsenheter det dominerende tiltaket for å forebygge rovviltskader. Dette har vist seg meget effektivt for å påvise angrep, slik at eventuelle andre akutte tiltak kan iverksettes ved en skadesituasjon. Tiltaket forutsettes videreført. I beiteprioriterte områder skal det ifølge planen være lav terskel for skadefellingstillatelse for alle arter og normalt innvilges lisensfelling av ulv. I ulvesonen skal det være høy terskel for innvilgelse av skadefelling og lisensfelling kun tillates for å regulere bestanden, der rettslige vilkår tillater dette. For Romerikssletta sidestilles de økonomiske virkemidlene med områder innenfor ulvesona. De registrerer at forvaltningsplanen ikke omhandler noe omkring lisensfelling eller skadefelling for Romerikssletta og Hurumlandet. En forvaltningsplan for rovvilt der det i et begrenset område beiter ca. 8000 storfe og sau bør omhandle alle tillatte virkemidler.

Naturbruksalliansen

Naturbruksalliansen mener den reviderte planen overordnet sett er god. Naturbruksalliansen mener likevel at det er behov for presiseringer i planen rundt dokumentasjon av bestandsdata og konsekvenser ved å ha ulv i norsk fauna. Det er altså kunnskapshull, ikke bare når det gjelder husdyr og beitebruk, men også når det gjelder bestandsdata og effektene av gjeldene ulvepolitikk. Det er sentralt at rovviltnemndene gjennom planen gis det spillerommet de er tiltenkt i tråd med Stortingets intensjoner. Som ledd i dette, bør Rovviltnemndene hvert år få presentert en grundig gjennomgang av samtlige

ulverevir, basert på kjent bestand fra siste år. Videre bør Rovviltnemndene få presentert dokumentasjon på forhold knyttet til allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning, i tråd med § 18c i Naturmangfoldloven, herunder tap av jakt, tap av hunder, livskvalitet og nærgående dyr. Sekretariatet bør strukturere innsamling av dokumentasjon fra SNO, kommuner og andre relevante kilder. En revidert forvaltningsplan må sørge for at rovviltnemndene gis anledning til å følge opp Stortingets vedtatte bestandsmål og som ledd i dette, må et bedre kunnskapsgrunnlag på plass.

Nes kommune

I forvaltningsområde 2 – Romerikssletta og Hurumlandet fremgår det av forvaltningsplanen at det ikke er husdyr på fritt utmarksbeite. Dette gir ett misvisende bilde av de faktiske forhold, da det for Nes kommune sin del er ett relativt betydelig antall husdyr som beiter i de nordlige delene av kommunen, Skogbygda og Fenstad. Dette bekreftes også ved oppslag i Rovbase, hvor det sommeren 2021 ble bekreftet sau drept av ulv i utmark i Fenstad. På bakgrunn av dette ber Nes kommune om at forvaltningsområde 2 – Romerikssletta og Hurumlandet slås sammen med forvaltningsområde 1 hvor beitedyr skal prioriteres og rovvilttrykket reduseres. Dersom det allikevel er ønskelig med tre ulike forvaltningsområder, ber Nes kommune om at følgende strategi legges til grunn for uttak av rovvilt i forvaltningsområde 2:

- Lav terskel for innvilgelse av skadefellingstillatelse i forhold til alle arter.
- Det vil normalt åpnes for lisensjakt på ulv for de områdene som ligger utenfor ulvesonen.
- Ved et bestandsnivå som kan forsvare høsting, skal kvotejakt på gaupe være et aktivt virkemiddel for å redusere bestanden i forvaltningsområde 1.

NOAH – for dyrs rettigheter

Det bør inkluderes et konkret mål om at bjørn, jerv, ulv og gaupe skal komme ut av status som truede arter, og en beskrivelse av hvordan man vil oppnå dette målet i forvaltningsplanen. I tillegg bør det være et overordnet mål om økt aksept og toleranse for rovdyr i Norge, og mye større vekt på ikke-letale forebyggende tiltak i rovviltforvaltningen. NOAH mener det ikke bør tillates felling av ulv i ulvesonen da dette er kontraproduktivt, og drastisk øker konfliktnivået. Det er kun skarve 5% av Norges landareal som er tildelt ulven. Da bør det være et absolutt minimum at ulven får leve i fred i disse begrensede områder. Konfliktdemping bør være fokusert på å skape aksept og toleranse for de store rovdirene (istedenfor å stadig skyte i hjel dyrene) – dette krever en kunnskapsbasert tilnærming, god forståelse for konflikten og hvilke tiltak som er mest effektive til å legge til rette for sameksistens. Til slutt oppfordrer NOAH til å erstatte negativt ladede ord som omhandler rovdyr, med ord og uttrykk som bidrar til å øke toleransen og aksept for rovdyr i norsk natur.

Norges jeger- og fiskerforbund Østfold

De legger merke til at forvaltningsplanen er solid omarbeidet fra forrige utgave. Dette er bra. Det som ikke er så bra er at den siste delen av planen er så komprimert at man kun i liten grad kan se hvilke ambisjoner nemnda i region 4 har for egen del. De ønsker at det kommer tydeligere frem at bestandstallene for antall rovdyr av de ulike artene er minimumstall. Ordet «minimum» bør legges til

foran alle bestandstallene som oppgis. De er ikke enige i at bortfallet av jaktformer med løshund kan være konfliktfylt. Det er konfliktfylt. Jegere blir tvunget til å slutte med en historisk jaktform, og hunderasene som er avlet frem for dette blir ikke lengre aktuelle og står i fare for å dø ut. Norge har sju nasjonale hunderaser. Seks av disse er regnet som nær truet. I stedet for et eget punkt om landbruket, og så andre berørte i et litt «påslengt» punkt på slutten, bør det heller bare bli et punkt der det står følgende: Rovviltnemnda skal arbeide for at belastningen for brukerinteressene blir lavest mulig innenfor rammene satt av Stortinget. De mener at det ikke er riktig at særlig genetisk viktige ulv er omtalt i planen som helt uaktuelle for uttak. Selv om terskelen for å ta ut slike individer skal være høyere enn for annen ulv, skal det fortsatt være mulig i gitte tilfeller. De oppfordrer nemndene og sekretariatet til å sette seg et mål om årlige møter med forskjellige brukergrupper der det er satt av tid til dialog og innspill. De ønsker også at planen omfatter et punkt der det står at alle møtereferater og innlegg på møtene legges ut på nemndas hjemmesider så snart som mulig etter møtet. Siden sist forvaltningsplan ble vedtatt har det vært ekstremt variabel oppfølging av nemndas hjemmesider, og de har ved flere anledninger påpekt at ingen ting er lagt ut på mange måneder. De er ikke uten videre enige i at kunnskapsgrunnlaget kan beskrives som godt, all den tid de ved uttak har sett at det ved flere anledninger har vært langt flere ulv i et revir enn hva grunnlagstallene tilsier. De sliter med å motivere medlemmer til å registrere sporfunn, da de ikke får tilbakemeldinger på det de sender inn. Dermed går dessverre også forvaltningen glipp av mye data.

Rakkestad kommune

Forvaltningsplanen for store rovdyr i rovviltregion 4 vil berøre kommunale interesser på mange måter. Kommunene er viktige samarbeidspartnere når de gjelder kunnskap om lokale forhold, behov for tiltak, vilt, brukergrupper, næring og annet som bør være av stor nytte for regional forvaltning av rovdyr. Det står nedfelt i §6 3 ledd første setning i Rovviltforskriften at "Rovviltnemnden skal ha nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen ved utformingen av forvaltningsplanen." Dette følges ikke tilstrekkelig opp. Kommunene og organisasjoner har fått muligheter til forhåndsinnspill og høringsuttalelse nå, men de savner en møtearena for berørte kommuner hvor man felles kan ytre og diskutere behov og ønsker. Rakkestad kommune ønsker at Statsforvalteren og Rovviltnemndene fører en tydeligere dialog med kommunene i regionen ved utarbeidelse av fremtidige forvaltningsplaner. Rakkestad kommune ønsker at det kommer tydeligere frem at bestandstallene for antall rovdyr av de ulike artene er minimumstall. Rakkestad kommune er opptatt av at skadelidte grupper og interesser skal kompenseres for direkte tap og økte utgifter ved å bo i rovdyrområder. Dette gjelder spesielt gaupe og ulv. Beitenæringen er spesielt berørt, og den todelte målsettingen i Region 4 fører til behov for økt fokus på utfordringer for beitenæringen. Forvaltningsplanen har en strategi som sier: «Det skal innenfor forvaltningsområdet jobbes mot et permanent skille mellom rovdyr og beitedyr med rovdyrbeskyttende gjerder for alle rovdyrutsatte besetninger». For å oppnå dette må det komme vesentlig bedre og mer omfattende finansieringsløsninger for rovviltavvisende gjerder enn i dag. De ønsker å sette søkelyset på hvordan en kan sørge for bedre gjerder samtidig som beitebrukeren ikke får ytterligere utgifter eller andre utfordringer med etablering, vedlikehold og ettersyn med gjerdene. Det bør bli lettere å ta ut ulv som har passert rovviltavvisende gjerder. Det er nærliggende å anta at påvirkningene fra spesielt ulv vil øke i kommunen fremover. Rakkestad kommune ønsker derfor å være aktive i arbeidet med rovvilt og forvaltning – på ulike nivåer. Kommunen ønsker større fokus på kunnskapsbygging for å redusere de psykososiale utfordringene med rovdyr. Kunnskapsbygging er et grep, men også mer konkrete tiltak mot ulv som opptrer og oppfattes som truende må vurderes i større grad enn i dag. Rakkestad kommune ønsker at Statsforvalteren synliggjør de reelle påvirkningene ulven har på elgbestanden i kommunen på en bedre måte, både i etablerte revir, men også enkeltulver og par.

Østfold bondelag

De savner grunnlaget for den todelte forvaltninga, Innst. S. nr. 301 (1996-97) til St. Meld. nr. 35 (1996-97) Om rovviltforvaltning, der komiteen uttaler følgende: «Komiteen vil understreke at vi må ha et todelt mål som samtidig sikrer et aktivt jordbruk med muligheter til å utnytte beiteressursene i utmarka til sau og rein. Dette betyr at rovviltforvaltninga må håndteres på en slik måte at det kan drives forsvarlig rein- og sauedrift innenfor akseptable økonomiske rammevilkår. Dette innebærer ei differensiert forvaltning som tar hensyn til både viktige beiteområder og det at rovdyra skal overleve i norsk fauna i framtida.» Østfold Bondelag opplever at stadig flere tolker den todelte målsetninga som om at det kun er ulv som skal ha prioritet innenfor ulvesona, og at beitenæringa må tilpasse seg dette ved avvikling eller med inngjerding av buskaper i rovviltavvisende gjerder. Sauetallet i Østfold er redusert med nær 20 prosent de to siste årene (2018 til 2020). Det stadig økende rovvilttrykket er sterkt medvirkende, til tross for at Stortinget har bestemt at både beitedyr og rovdyr skal ha sin plass innenfor ulvesona. Østfold Bondelag mener at det skal være levelig å drive med beitedyr innenfor ulvesona, og at det derfor er viktig at man i kommende forvaltningsplan presiserer tydelig at den todelte målsetninga også gjelder innenfor ulvesona. Ulvebestanden må holdes på Stortingets vedtatte bestandsmål. Flyttingen av Deisjø-paret blei gjort uten at verken kommuner, næringsorganisasjoner eller berørte grunneiere blei varslet på forhånd. Østfold Bondelag mener at rovviltforvaltninga må være langsiktig og forutsigbar, og at ulv ikke skal flyttes. Dette begrunnes med de økonomiske kostnadene, men ikke minst av dyrevelferdsmessige årsaker. Dersom flytting er eneste utvei må berørte kommuner, næringsorganisasjoner og grunneiere varsles i god tid. Videre må det følge med økonomiske midler til full kostnadsdekning av inngjerding av beitedyr i de berørte områdene. Østfold Bondelag har sendt søknader om skadefelling til Fylkesmannen (nå Statsforvalteren) i både 2017 og 2018. Begrunnelsen har vært at det er gjort betydelig skade på husdyr og at man er i en situasjon der man overoppyller bestandsmålet, og at et uttak derfor ikke ville påvirke bestandsmålet i stor grad. Alle søknadene har blitt avslått med begrunnelse av at skadene har skjedd innen ulvesona, og skaden ikke har skjedd innen funksjonelle, rovviltavvisende gjerder. Østfold Bondelag har sendt søknadene videre til Miljødirektoratet innen fristen, og fikk i 2020 svar på de to søknadene som gjaldt året 2017. Klagebehandlinga av søknaden for 2018 venter de fortsatt en avgjørelse på. En skadefelling skjer som følge av en akutt hendelse. Statsforvalteren har behandlet søknadene rettidig, men det hører ingen sted hjemme at klagebehandlinga i direktoratet skal ta tre år. Østfold Bondelag mener at det ved skade bør gjøres DNA-analyse fra spytt i bittene som blir påført beitedyra, slik at man kan finne ut hvilket individ som forvolder skade og om det samme individet gjør skade gjentatte ganger. Østfold Bondelag mener at SNO må tilføres nok midler til å rykke ut så raskt som mulig for å påvise rovviltskade og ta ut nødvendige prøver. Østfold Bondelag mener at skadefelling av ulv skal kunne gjennomføres for å ta ut individer som gjentatte ganger angriper beitedyr, slik det er foreslått for gaupe (s. 32) i forvaltningsplanen. Østfold Bondelag mener også at det bør utstedes stående fellingstillatelse på ulv som gjør skade innenfor rovviltavvisende gjerde. Videre mener Østfold Bondelag at familiegrupper som forvolder skade må prioriteres for uttak ved lisensfelling når bestandsmålet tillater dette. Østfold Bondelag mener derfor at den tildelte ramma til forebyggende tiltak i region 4 er for lav, og at dette må synliggjøres i den nye forvaltningsplanen. Videre erfarer Østfold Bondelag at de reelle kostnadene til oppsett av et rovviltavvisende gjerde, etter den nasjonale standarden, er langt høyere enn satsen som i dag er 100 kroner per løpemeter. Østfold Bondelag mener at tilskuddet til rovviltavvisende gjerde må dekke de faktiske kostnadene, både til oppsett og drift av gjerdene. Østfold Bondelag mener videre at gjerdestandarden må revideres, både for å senke kostnadene ved oppsett, men ikke minst for å minke driftskostnadene. Vi forventer rovviltnemnda i region 4

implementerer arbeidet med en ny gjerdestandard inn i sin forvaltningsplan, og at nemnda arbeider for økt ramme og satser på de forebyggende tiltakene. Østfold Bondelag mener at tiltak til rovviltforvaltninga må gå over andre budsjetter enn over jordbruksavtalen, og at bønder ikke skal måtte betale for storsamfunnets ønske om rovviltbestander der det utøves beiting, enten det er på inn- eller utmark.

Vurdering

Sekretariatet har valgt å drøfte noen av de innspillene som ansees som relevant å vurdere og som ligger innenfor nemndas handlingsrom. De fleste av disse innspillene er fremsatt av flere.

Enkelte øvrige innspill er omfattende og relativt generelle. Videre krever noen innspill endringer av forskrift og/eller politiske føringer. Disse drøftes ikke her, men nemnda bør sette seg inn i de enkelte uttalelsene.

Tiltak ved skadepotensiale.

Innspillet går på at strategi 2b (side 27, overordnede strategier, økonomiske virkemidler) mangler tiltak ved skadepotensial. Både økonomiske virkemidler og uttak må kunne iverksettes før skade for å forebygge. Det foreslås en ny tekst i strategi 2b: b. tilby hensiktsmessige tiltak ved skadepotensial og når skader har oppstått.

Sekretariatet har drøftet dette og ser at det kan være en fordel at det står at enkelte økonomiske tiltak også kan gjennomføres før skade oppstår. Sekretariatet anbefaler dermed å ta inn denne endringen.

Endring av sonering

Flere mener at Romerriks-sletta (og noen også Hurumlandet) ikke bør forvaltes som et eget område jf. forvaltningsområde 2. side 30 i utkastet, men bør tas inn i forvaltningsområde 1. (område med fritt utmarksbeite).

Sekretariatets forslag til sonering var innrettet mot mest mulig presis bruk av ulike tiltak etter status for husdyrbruk. Er det f.eks husdyr på fritt utmarksbeite, så er det andre typer tiltak enn sikring av gjerder som er formålstjenlig. Men etablering av rovviltavvisende gjerder vil være hensiktsmessig der det ikke er husdyr på fritt utmarksbeite. Terskel for skadefelling ble tatt opp, men dette vurderes etter vilkår fastsatt i rovviltforskriften § 9. Sekretariatet har fått forståelsen av at det er viktig at planen formidler at dette området er beiteprioritert, og med dertil best egnede bruk av virkemidler. Sekretariatet mener at det bør vurderes å endre navn og farge på dette området slik at det kommer tydelig frem at området er beiteprioritert.

Hundeekvipasjer

Det er forslag om at det under økonomiske virkemidler, prioriteres midler til å ha fungerende hundeekvipasje(r) tilgjengelig lokalt.

Sekretariatet har drøftet dette, og er enig. Statsforvalteren arbeider med ulike løsninger for å kunne ha hundeekvipasjer tilgjengelig lokalt.

Årsak til bestandsnedgang av gaupe

Det er innspill på at rovviltnemnda stimulerer til økt kunnskap for å kartlegge årsaker til nedgangen av gaupe, samt bidra til tiltak for å oppnå bestandsmålet på seks ynglinger innenfor regionen.

Sekretariatet er enig i dette og har invitert gaupeforsker John Odden til å orientere nemnda om mulig overvåkingsprosjekt.

Forenkling av nemndas overordnede mål

Det er innspill på at nemndas mål på side 26 kan forenkles ved å endre andre kulepunkt og fjerne fjerde kulepunkt, slik:

Rovviltnemnda ønsker å ha følgende målsetting for nemndas arbeid:

- *Rovviltnemnda vil søke å oppfylle de til enhver tid gjeldende bestandsmål, regler og sentralt fastsatte føringer for forvaltningen.*
- *Rovviltnemnda ønsker at belastningen med rovvilt blir lavest mulig.*
- *Rovviltnemnda i region 4 ønsker å ha en normalisert, konfliktdempende og forutsigbar forvaltning av rovvilt.*

Sekretariatet har drøftet dette, men mener at belastningen for landbruket er i en særstilling iht. andre grupper og at det kan være hensiktsmessig at dette nevnes spesielt.

Bruk av kadaverhund

Det er innspill om at bruk av kadaverhund i forbindelse med ulveangrep bør kunne tas med videre som prioriterte tiltak under FKT-ordningen.

Sekretariatet har drøftet dette og selv om erfaringer med kadaverhund i regionen er litt varierende så er man positiv til å bruke kadaverhund der det er ønskelig fra husdyreier, og at dette vurderes i fra hendelse til hendelse.

Nemndas hjemmeside

Det er innspill om at alle møtereferater og innlegg på møtene må legges ut på nemndas hjemmesider så snart som mulig etter møtet.

Sekretariatet er enig i dette og vil forsøke å bedre praksisen.

Dialog med kommunene og andre interessegrupper

Det er innspill på at både Statsforvalteren og Rovviltnemndene fører en tydeligere dialog med kommunene, og øvrige organisasjoner som NJFF.

Sekretariatet kan være enig i dette, og mener at rovviltnemnda sammen med sekretariatet bør drøfte omfang og mulige møtepunkter.

Større fokus på kunnskapsbygging for å redusere de psykososiale utfordringene med rovdyr

Det pekes på viktigheten av kunnskap for nå redusere psykososiale utfordringer. Sekretariatet støtter dette og viser til at de konfliktdempende midlene vil kunne brukes til slike prosjekter.

Øvrige innspill

Det er også fremsatt en del innspill eller ytringer som nemnda bør være kjent med, men som ikke nødvendigvis ligger innenfor nemndas handlingsrom.

Flere av disse går på skadefelling og lisensjakt som at skadefelling av ulv skal kunne gjennomføres or å ta ut individer som gjentatte ganger angriper beitedyr også innenfor ulvesonen, stående fellingstillatelse på ulv, lav terskel for innvilgelse av skadefellingstillatelse i forhold til alle arter, også i lisensjaktperioden og «kan» formuleringene rundt igangsetting av lisensjakt innenfor ulvesona når bestandsmålet er nådd omformuleres til «skal». Uttak av rovvilt er regulert av rovviltforskriften og de rettslige vilkårene for uttak vil vurderes i alle sakene uavhengig av forvaltningsplanen.

Det er krav om at tilskuddet til rovviltavvisende gjerder må dekke de faktiske kostnadene, både til oppsett og drift av gjerdene. Tilskuddssatsen vil normalt drøftes i forbindelse med fastsetting av årlig budsjett, men med økte kostnader vil det være naturlig å se på dette på nytt.

Flere av høringspartene tar opp at det bør komme tydeligere frem at bestandstallene for antall rovdyr av de ulike artene er minimumstall - og at man konsekvent bør sette «minimum» foran bestandsestimatet. Sekretariatet er uenig i dette og mener at de årlige bestandsrapportene som viser ynglinger året i forveien gir et godt bilde over bestandssituasjonen. Evalueringer har vist at overvåkingsprogrammet fungerer godt. Siden man i overvåkingsprogrammet også inkluderer familiegrupper som er tatt ut gjennom overvåkingssesongen, kan man også si at det i noen tilfeller gir et for høyt bilde av den faktiske bestanden. Setter man minimum foran bestandsestimatet, skaper man inntrykk av at det er flere – kanskje langt flere familiegrupper enn hva rapportene viser.

Videre pekes det på at det er feil at midler over jordbruksavtalen, som per definisjon skal gå til «å skape inntektsmuligheter for bonden» brukes til diverse rovviltforebyggende tiltak.

Indre Østfold kommune er opptatt av at skadelidte grupper og interesser skal kompenseres for direkte tap og økte utgifter ved å bo i rovdyrrområder.

Og det er ønskelig at Statsforvalteren synliggjør de reelle påvirkningene ulven har på viltbestanden på en bedre måte, både i etablerte revir, men også enkeltulver og par.